

Con đường giao tiếp thành công

Tại sao tương tác đến trước ngôn ngữ

Tất cả cha mẹ đều mong muốn được nghe con sử dụng lời nói và đặt câu. Nhưng bạn có biết rằng còn đường để giao tiếp thành công được hình thành từ rất lâu trước khi trẻ bắt đầu tập sử dụng lời nói?

Trên thực tế, trẻ phải học rất nhiều thứ liên quan đến giao tiếp trước khi trẻ có thể sử dụng lời nói trong giao tiếp. Và những kỹ năng “tiền ngôn ngữ” quan trọng này được trau dồi tốt nhất thông qua một môi trường – là sự tương tác qua lại vui vẻ với những người lớn quan trọng trong cuộc đời của trẻ. Đây chính là lý do khi trẻ chậm phát triển ngôn ngữ, các chuyên gia trị liệu ngôn ngữ thường đánh giá hai yếu tố là khả năng trẻ tương tác với người khác đồng thời với khả năng trẻ biểu đạt được ý kiến của mình và khả năng bé hiểu được những gì người khác nói với mình. Chuyên gia trị liệu thường giúp bố mẹ khuyến khích các kỹ năng tương tác của trẻ trước khi chuyển sang các kỹ năng ngôn ngữ.

Tương tác là gì và tại sao tương tác lại quan trọng?

Từ khi chào đời, trẻ giao tiếp bằng âm thanh, hành động, ánh mắt và biểu cảm trên gương mặt. Trẻ không nhận thức được rằng những âm thanh và hành động này có bất kỳ ý nghĩa gì cho

tới khi trẻ thấy người chăm sóc mình phản ứng lại với những âm thanh và hành động đó một cách đều đặn.

“Chính những tương tác qua lại đầu đời đã xây dựng nền tảng cho mọi hoạt động giao tiếp trong tương lai của trẻ.”

Bằng cách này, trẻ dần hiểu được rằng những thông điệp không lời mà trẻ gửi đi có tác động tới người khác và trẻ bắt đầu gửi đi những thông điệp này một cách có chủ đích.

Bất cứ khi nào người lớn đáp lại thông điệp của trẻ bằng lời nói hoặc cử chỉ, trẻ sẽ đáp lại và đây chính là khởi đầu của hoạt động tương tác. Chính những tương tác qua lại này đã xây dựng nên nền móng cho mọi hoạt động giao tiếp của trẻ trong tương lai.

Trẻ học được gì từ những tương tác đầu đời?

Khi trẻ được vui vẻ tương tác với người lớn, trẻ học được một số kỹ năng giúp trẻ trở thành người giao tiếp tốt. Thực tế trẻ học được những quy tắc cơ bản về giao tiếp – và tất cả những hoạt động này diễn ra từ rất sớm trước khi trẻ có thể bập bẹ những chữ đầu tiên. Trẻ học cách:

- chủ động tương tác với người khác
- đáp lại khi có người chủ động tiếp xúc với mình
- tương tác theo lượt vào thời điểm phù hợp
- tạo cơ hội để người khác có thể tương tác theo lượt
- chú ý tới người nói
- gửi đi thông điệp rõ ràng
- tiếp tục hội thoại bằng cách thêm lượt nói về cùng chủ đề
- nhắc lại hoặc thay đổi cách giao tiếp để làm rõ hơn thông điệp muốn truyền tải
- luôn nói về cùng một vấn đề
- chủ động khởi xướng chủ đề mới khi phù hợp

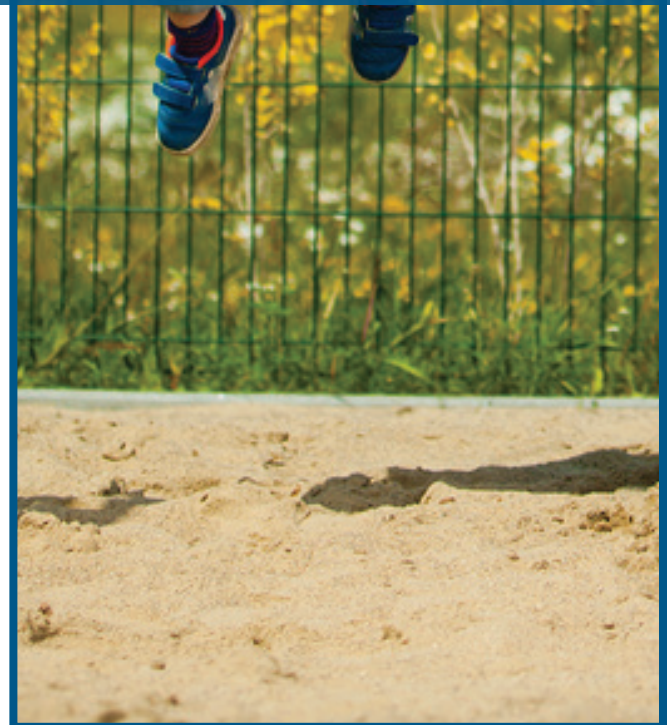
Do trẻ em học ngôn ngữ trong quá trình tham gia hội thoại trong các tình huống và hoạt động thường nhật nên khả năng tương tác với người chăm sóc của trẻ càng cao thì trẻ càng có nhiều cơ hội giao tiếp và học ngôn ngữ.

Bí quyết khuyến khích trẻ tương tác

Bạn có thể thực hiện một số hoạt động sau đây để xây dựng các kỹ năng tương tác của trẻ:

1. Đảm bảo hoạt động tương tác phải vui vẻ và hấp dẫn đối với trẻ

Một chậu đầy bọt xà bông hoặc một cánh cửa tủ nhà bếp hông có thể tạo ra những tương tác vui nhộn qua lại nhiều lần nếu có thể thu hút được sự quan tâm của trẻ. Quan sát trẻ thật kỹ. Trẻ đang tập trung quan sát vật gì? Trẻ đang chơi với đồ vật gì? Hoạt động hoặc thói quen nào trẻ yêu thích nhất? Trẻ đang cố nói điều gì với bạn? Nội dung giao tiếp giữa bạn và trẻ không quan trọng – quan trọng là trẻ cảm thấy thú vị và tham gia.

2. 2. Hăng hái đáp lại khi trẻ giao tiếp với bạn

Nghiên cứu chỉ ra rằng khi người lớn hăng hái đáp lại ngay lập tức thông điệp của trẻ, nói điều gì đó liên quan đến thông điệp trẻ đã truyền đi, sự phát triển ngôn ngữ của trẻ sẽ được thúc đẩy. Ví dụ:

- Jacob là cậu bé 2 tuổi rưỡi, chậm phát triển ngôn ngữ và có thể sử dụng khoảng 10 từ. Cậu bé cố mở cánh tủ bếp phía dưới nhưng không thể mở được vì tay cầm của cánh tủ đã bị rời ra.
- Cậu bé giao tiếp bằng cách nhìn Bố, chỉ vào cánh tủ và nói “Duh!”
- Ông Bố ngay lập tức tiến tới cánh cửa, chỉ vào tay cầm bị bung ra và nói “cửa tủ hỏng rồi. Con thấy không? Chúng ta không thể mở được.” Ông cố thử mở cánh cửa tủ.

Bằng cách này, ông Bố xác nhận và khuyến khích Jacob giao tiếp bằng cách cho cậu bé biết ông đã nghe được thông điệp của cậu bé và ông quan tâm tới thông điệp đó.

3. Duy trì hội thoại khi con bạn đáp lại

Hoạt động tương tác diễn ra càng lâu thì trẻ càng có nhiều cơ hội thực hành giao tiếp và học ngôn ngữ của người lớn. Ví dụ:

- Sau khi nghe Bố trả lời về tay cầm cánh cửa bị hỏng, Jacob giơ tay lên, nhìn Bố với vẻ mặt thắc mắc như muốn nói “Sao lại hỏng hả Bố?”
- Ông Bố nói “Tay cầm bị rời ra rồi! Rơi mất rồi!” và diễn tả hành động “rơi mất rồi”
- Jacob trả lời bằng cách chỉ vào tay cầm và lặp lại cử chỉ “rơi mất rồi” và nói “Rơ” nghĩa là “Rơi”.
- Bố trả lời “Đúng rồi. Tay cầm rơi rồi. Bố phải sửa cánh cửa thôi.”

Nếu bạn nhìn lại danh sách các quy tắc hội thoại mà trẻ cần học, bạn sẽ thấy được Jacob đã thực hành được bao nhiêu kỹ năng trong số này qua cuộc hội thoại đơn giản 6 lượt với Bố. Và lý do là ông Bố đã đáp lại một cách hăng say với vấn đề mà cậu bé quan tâm và cố gắng duy trì cuộc hội thoại.